

FOU PROSJEKT **BRUK AV ASSISTENTER OG** **LÆRERE UTEN GODKJENT** **UTDANNING I GRUNNSKOLEN**

OKTOBER 2010

RAMBOLL

FORMÅL OG METODE

- Undersøke bruken av assistenter og lærere uten godkjent pedagogisk kompetanse i grunnopplæringen
 - Kartlegge arbeidsoppgaver, kompetanse og arbeidserfaring
 - Kartlegge skolenes tilbud om veiledning og kompetanseheving, samt assistentenes og lærernes opplevde behov for ytterligere veiledning og kompetanse
 - Undersøke årsaker til ansettelse av assistenter og lærere uten godkjent pedagogisk kompetanse
- Spørreskjemaundersøkelse
 - Sendt til assistenter, lærere uten godkjent pedagogisk utdanning og representanter for skoleledelsen i et utvalg kommuner (totalt 590 respondenter)
 - 58,3% besvarte undersøkelsen

ASSISTENTER I GRUNNOPPLÆRINGEN

- Det er litt flere assistenter i grunnskolen enn i videregående opplæring
- Assistentene utfører viktige støttefunksjoner rundt elevene i og utenfor undervisningen
- Mange assistenter utfører daglig eller som del av stillingsinstruks pedagogiske oppgaver, særlig i forhold til enkeltelever
- Assistentene oppgir i større grad enn skolelederne at de utfører pedagogiske oppgaver alene eller uten veiledning fra lærer
- De aller fleste har videregående opplæring som høyeste fullførte utdanning
- Halvparten har formell praktisk-pedagogisk kompetanse, de fleste fra barne- og ungdomsarbeiderutdanning
- Mange har lang arbeidserfaring og erfaring fra frivillig arbeid

ÅRSAKER TIL AT ASSISTENTER BLIR ANSATT

- Ansettelse av assistenter skyldes i stor grad behov for tettere oppfølging av enkeltelever
- Mange ansatt på bakgrunn av enkeltvedtak etter Opplæringslovens § 5-1 om spesialundervisning
- Ønske eller behov for å øke voksenteiteten oppgis også som en viktig årsak
- Økonomiske hensyn eller tilgang på personer med godkjent pedagogisk utdanning blir i svært liten grad oppgitt som årsaker

VARIASJONER I ÅRSAKSFORKLARINGER

- Behov for spesialundervisning som årsak til ansettelse øker jo lenger opp i opplæringsløpet en kommer
- I *små kommuner* er ønske eller behov for økt voksenteitet, utfordring i forhold til rekruttering av pedagogisk personale, samt assistentenes fagkompetanse viktige årsaker
- I *mellomstore og store kommuner* er behov for spesialundervisning og tett oppfølging i ordinær opplæring viktige årsaker
- Flere *store enn små skoler* oppgir behov for assistenter på bakgrunn av enkeltvedtak etter § 5-1, og ønske om økt voksenteitet som årsak til ansettelse av assistenter

LÆRERE UTEN GODKJENT PEDAGOGISK KOMPETANSE I GRUNNOPPLÆRINGEN

- Det er flere lærere uten godkjent pedagogisk kompetanse i videregående opplæring enn i grunnskolen
- De utfører i stor grad pedagogiske oppgaver alene
- Lærerne oppfatter i større grad enn skolelederne at de utfører pedagogiske oppgaver alene eller uten veiledning fra en annen lærer
- Mange har verken formell pedagogisk kompetanse eller formell fagkompetanse
- Litt under halvparten er i utdanning som gir formell praktisk-pedagogisk utdanning
- Mange har mer enn 5 års arbeidserfaring, særlig innenfor bransjer som er relatert til yrkesfag i videregående opplæring

ÅRSAKER TIL AT LÆRERE UTEN GODKJENT PEDAGOGISK KOMPETANSE BLIR ANSATT

- Det er særlig to hovedårsaker som blir oppgitt:
 - Mangel på personell med pedagogisk godkjent kompetanse
 - Lærerne har særskilte fagkompetanser som skolen etterspør
- Økonomiske hensyn blir av svært få oppgitt som årsak
- Utfordringer med rekruttering av personer med godkjent pedagogisk utdanning er en viktigere årsak
 - i grunnskolene enn i videregående opplæring
 - i små og mellomstore kommuner enn i store kommuner
 - ved små og mellomstore skoler enn ved store skoler

VEILEDNING OG KOMPETANSEHEVING

- Både assistenter og lærere uten godkjent pedagogisk kompetanse får i stor grad tilbud om veiledning på skolene
- Både assistenter og lærere oppgir i mye mindre grad enn skolelederne at de mottar faglig veiledning
- Rundt 40 % av assistentene og lærerne oppgir at de har behov for mer veiledning og kompetanse
- Mange skoler oppgir å tilrettelegge for at lærere får godkjent pedagogisk utdanning

